

Күчүлүг сырый каттыжыышкын

(Областың болгаш Кызылдың партия активиниң хуралы)

Областың база Кызыл хоорайнык партия активиниң декабрь 29-ге областың көгүм-ши театрына болган хуралына 1960 чылдың ноябрьда Москвага болган коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының түнөөлөрүн дугайында илеткелди СЭКП-ниң Тыва обкомунун бэрги секретары эш С. К. Тока кылган.

Коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралына кулап алынган Метелдеди болгаш бүгү делегейниң улустарына Кыргырыктың узгазын илеткелди анализдеп чугаалаан.

Чөвүлел хуралың программа болур документалдык — Метелдеде амгы уениң делегей — бабыланың марксисизм-ленинизм ханы анализ болгаш характеристика бердинген, коммунист, ажилчы болгаш национал-хосталгалык шикештинин кый талалык байлак дуржугазы түнөөлөгөн, делегейниң социалист системаның шылгаргай чедилеши биринчи түнөөлөргө кылдынтан болгаш социалист лагериниң улам ийи сырий каттыжышкынын аркалары база орутары айтылган, колониалдык системаны түмүгүгө чедир уутуу чок кылдыр дээп, тайбын, демократия болгаш национал хамарышпас чорук дээп, социалдык болгаш коммунизмни тилелгезди дээп, империализмге уур демселди ча аркалары болгаш соругазары тодараттыган.

Бүгү делегейниң улустарына Кыргырыктың амгы уениң өнчө чугула айтканын — делегей дайымы болурубанын, тайбыны камгаларының болгаш быжыгыларын айтырыш шилтирели-биле тургускан деп эш Тока чугаалаан.

Эртен үш чылдарың дургузула болган болушкуннар болза 1957 чылдагы Декартияда болгаш тайбынның Манифестинде бердинген, улустар аразының байдалың болгаш делегей көгүлөөлөниң перспективаның авалиннин шыныккан балтыккан.

Бастың үеис болза капитализмде социализмге шилтип кирериниң үеи, удурааныктын ийи системаның аразында демселдиң, социалист революцияның болгаш национал-хосталгалык революцияның үеи, империализмниң бураашкынын, колониалдык системаның урутканын чок болурун үеи, социализмниң болгаш коммунизмниң бүгү делегейге тилелгезиниң үеи деп илеткелди чугаалаан, бастың үеис оваланып шыныра болур делегейниң социалист системаның кайиң ийителгезиниң көгүлөөлөниң шилтирели фактор болу бергени айтыкан.

Эш Тока болууна илеткелдеге областа ажил-агайың, культура тургузушкунуу, полтат-массады болгаш идеология ажилды талзы-биле айтырыларга доктааган. Областың ажил-агайының кол адыры — мал ажилында бар чөптөстөр, ылаңгы Рай-Тайга, Эрөн болгаш Тес-Хем райондарында мал шыгылазышымында бергелериң илеткелди оваллап демделген.

Чеди шак арай-ла четкелек. Суур яштинде чаптыган туман сооктуң дыңзанын керчелеп турда, аста чаптыланып турар лампалар болгаш сондаларың чырыктары ийителди көстүп турган.

Соок дыңзаан-даа бол, ол кезге кудучуларда номнар, кыдыраштар колдуктап алган кижилер ийи, бээр чоруп турлар. Бүгү — вторник-ле болгай. Понедельник биле вторник дээрге районга чырыдышкын кичөөлөрдүн хүнери кылдыр доктааттылган. Ийиди болганда номнар, кыдыраштар колдуктаан шугуң турар кижилер — кичөөлөргө керелрине далажып бар чыдар кижилер-дир.

Коридорга кирип келгеш, хаалаган ажил турган өрөөнге кирип көрөм-ге инди ак-ак халаттарың кезек экичлер сумелешкен олулар. Менделешпашан, кавды-бир бачым таварыга болук ирги бе кылдыр бодал турмузда, мээң бодалымы билген чүве-дег, районун угут амчыл эш Т. П. Зверев чугаалады-дыр:

— Үе-шакты чөп ажилгаары-биле, кичөөлөргө мурунда, бо хүнериң түнөөли болган даарта хүнери кылды ажилдарың сумелешкен олурудуус. Ону доогузутуус.

Луза Прокшенич чугааның доослай чорда, пропагандист эш А. Круглак кирип келди. Кичөөлөң кала болурун соууругап айтырды. Эмчи Молжов: — Маңа болур ийи — дей тыртып кагды.

Ол аразында бөлүмнүң дынакчылары четкелешип келген. Муру 7 шакта кичөөлө эгеледи.

— Эзелтегил теманың үргүлүлөп кириштелди: «Сан талзы-биле эскерилгелериң шынар талзы-биле эскерилгелерге шилтириңки хоюлузу». Бо айтырыгы кым тайылбырлаарың? — дээп, Абрам Самуилович дынакчыларың эргилдир көрдү.

— Дагдады өгөлөөшкө, бас турдуңуз болганда, оларга дегенде берештиңиз. Бас турдуңуз болганда, оларга дегенде берештиңиз. Бас турдуңуз болганда, оларга дегенде берештиңиз.

— Дагдады өгөлөөшкө, бас турдуңуз болганда, оларга дегенде берештиңиз. Бас турдуңуз болганда, оларга дегенде берештиңиз. Бас турдуңуз болганда, оларга дегенде берештиңиз.

— Дагдады өгөлөөшкө, бас турдуңуз болганда, оларга дегенде берештиңиз. Бас турдуңуз болганда, оларга дегенде берештиңиз. Бас турдуңуз болганда, оларга дегенде берештиңиз.

— Дагдады өгөлөөшкө, бас турдуңуз болганда, оларга дегенде берештиңиз. Бас турдуңуз болганда, оларга дегенде берештиңиз. Бас турдуңуз болганда, оларга дегенде берештиңиз.

Чамдык райондарың удурутуктары, чыкык, СЭКП-ниң Эрөн райкомунун секретары турган эш Чамба, райондук даргазы эш Аракча, эштер Семенов, Торжун болгаш Дилжакер, Ондар (Сут-Хад, Чөөн-Хемчик) хооун азалышкын кылдырып артык, харын күрүнеге сазар талзы-биле социалист күрүлөөлөр күүсеттинмээ.

Чамдык районнар удурутуктары, чыкык, СЭКП-ниң Эрөн райкомунун секретары турган эш Чамба, райондук даргазы эш Аракча, эштер Семенов, Торжун болгаш Дилжакер, Ондар (Сут-Хад, Чөөн-Хемчик) хооун азалышкын кылдырып артык, харын күрүнеге сазар талзы-биле социалист күрүлөөлөр күүсеттинмээ.

Бүгү аркалар бар турда-ла, чамдык районнар мал чөми, минералдык чөмиңерниң четке белеткелөөнүн, Барына-Хемчик район (эштер Алдын-оол, Давадор) туртулар албан чөптөрүн болгаш бүдүрүлгө чөптөрүн ажилчыларын сүт-биле хандырбай турар.

Илеткелди культура-чырымыңкын албан чөптөрүн ажилчыларын улам ажилдеринге, малчыларын, ылаңгы арак чөптө турар малчыларын амыдырал-чурталгалына, культуруг негеделиңге оңа кичөөлөгө салырын бистин шугулустан областтың болгаш хоорайнык партия активиниң хуралы негээр умурду деп чугаалаан.

Мал ажилы хөгжүлөрүнүн планын бо чымын күүсетпеш бис. Бо чымын кылдырмаан чүүлдерин 1961 чылда күтөтөш, чеди чымын ол чылда айтылган нияти демселди чеди алыр журулук бис деп эш Тока чугаалаан, областың мурунда эш турар соругазар болгаш оларын дугайың талзы-биле белеткелер дугайың чугаалаан.

Империализмниң чөптөлөшкөн-неринге уур, делегей кырынга быжгы тайбыны хандырар дээп совет улустуң чеди алган чедилешиңери болза Совет Эвилелиниң Коммунист партиясынын, оң Ленинни Топ Комитетиниң, Совет чыкыкты болгаш улустар аразына тайбың дээп, коммунизмниң уугу хөргөңиң тилелгези дээп мого-шылг чөк демселди эш Н. С. Хрущевтиң мерген удурутук-азынын ачым-хавылазы болур деп чөптө додгай билеш турар бис деп эш Тока чугаалаан.

Областың болгаш хоорайнык партия активиниң хуралың бир дугаарында СЭКП-ниң Кызыл обкомунун секретары эш П. Ниселев савал берген. — Коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралына Кыргырыктың узгазын Москвага болган Чөвүлел хуралының Метелелиниң база бүгү делегейниң улустарына Кыргырыктың узгазын Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

Бүгү делегейниң коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Совет Эвилелиниң Коммунист партиясынын төмүтүт улуз ролюн эш

Ниселев оваллап демделгеш, бистин партиямыстың эш Никита Сергеевич Хрущев баштаан Ленинни Топ Комитетинге бүгү совет кижилер чуректиң ханымыңдан өөрүп четтиргенин болгаш улуг чоргаларыңкынын илгерилеп турар деп чугаалаан.

Чеди чыл планының ийги чымын овалладаларын хоорайнык бүдүрүлгелерниң коллективтери хуусаа бетинде — декабрь 20-ге чедир бүгү күнүсөткен болгаш чыл төмүтүңгө чедир пайдан ажыр 3.5 миллион рубльдин продукцияны бүдүрүп дээп сорук киришкениң ажилдып турарлар деп оратор айткан.

— СЭКП-ниң XX болгаш XXI съездериниң, коммунист база ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының 1957 чылда болган Чөвүлел хуралының чымын түнөөлөрдүн шыныккан коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының бо чымын болган чөвүлел хуралы баз катал болуу — деп, ВЛКСМ обкомунун секретары эш В. Дорун-оол чугаалаан.

Совет Эвилелиниң хый миллион оолдар, кыстары-биле бир дөмөй Тываның комсомолдары болгаш ажилчы коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының бо чымын болган чөвүлел хуралы баз катал болуу — деп, ВЛКСМ обкомунун секретары эш В. Дорун-оол чугаалаан.

Совет Эвилелиниң хый миллион оолдар, кыстары-биле бир дөмөй Тываның комсомолдары болгаш ажилчы коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының бо чымын болган чөвүлел хуралы баз катал болуу — деп, ВЛКСМ обкомунун секретары эш В. Дорун-оол чугаалаан.

Совет Эвилелиниң хый миллион оолдар, кыстары-биле бир дөмөй Тываның комсомолдары болгаш ажилчы коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының бо чымын болган чөвүлел хуралы баз катал болуу — деп, ВЛКСМ обкомунун секретары эш В. Дорун-оол чугаалаан.

Совет Эвилелиниң хый миллион оолдар, кыстары-биле бир дөмөй Тываның комсомолдары болгаш ажилчы коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының бо чымын болган чөвүлел хуралы баз катал болуу — деп, ВЛКСМ обкомунун секретары эш В. Дорун-оол чугаалаан.

Совет Эвилелиниң хый миллион оолдар, кыстары-биле бир дөмөй Тываның комсомолдары болгаш ажилчы коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының бо чымын болган чөвүлел хуралы баз катал болуу — деп, ВЛКСМ обкомунун секретары эш В. Дорун-оол чугаалаан.

Түдүгү чорударың тамчыкта ийи шак чедир саалдып турар.

Хову-Аксы АТБ-ынын ажилында улуг четпестерниң барын моюң мурунда эйи удаа чугаалажып келсе-да, автотрестиниң начальниги коммунист эш Антишев ол автоажыл-агай чөптөрүн ажилчы кижилеринче угаалган болгаш чөптөргө алыкан.

Бүгү делегейниң коммунистериниң дайынчы программасы болур төмүтүт документалериң Каз-Хемнин коммунистериниң, ажилчы чоннарын ийи-биле деткиң, чүдүлдүзүнү турарын СЭКП райкомунун секретары эш С. Шумилин демделген. Чөптөлөшкөниң бүгү-нитти болгаш бүгү дүжүр, колониализмниң улустар дугайында додгай болган шилтирелиң савалдары КНО-нун сессиялыгы кирирге Совет Эвилелиниң эш Н. С. Хрущевка баштаган талөөлөрүнүн чагай ажил-чорудуңкын Каз-Хемнин ажилчы чоннары ийи-биле деткештиң оратор чугаалаан.

Тайбынын хөргөн күнөңиңкыниң куш-ажил-биле тамгалар, быжыгалар дээп районун ажилчы чоннары сорук киришкениң ажилдыпашан, чөдө ажил-агай продукцияны күрүнеге сазар талзы-биле социалист күрүлөөлөр чедилешиңиң күтөтөшкөн, күрүнеге бо чымын 1.1 миллион пуд тарааны сатаканы эш Шумилин айткан. Оң-биле чөптөлөшкө, ажилды бар четпестерин, оларын чылдыр талзы-биле районун партия организациынын ап чорудуу турар келгештиң оратор демделген.

Коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң, бүгү делегейниң улустарына Кыргырыктың узгазын Барына-Хемчик районун ажилчы чоннарын бир үе-биле чүдүлдү деп көрүп, ийи-биле деткештиң СЭКП райкомунун пропаганда болгаш агитация кылдының эргелекчи эш С. Кестиниң партия активиниң хуралына дынактаан. Ол төмүтүт документалериң танышкан митингалар районга болуп турда, көдөңиң ажил-шчилери чаа, белеткен хуудалгелериң ап, тайбынын хөргөн болгаш социалист мизак Терөн чуртуңу күчүңү чүдүлдү күш-ажылы-биле быжыгыларын медделгенер. «Большевик» колхозун саямызы эш Магпала 1961 чылда никең бурундун 1650 кг сүттү, «Бардык» совхозтун койжугу эш Ромбу 100 кой бүрүндүн 110 хураганы, 3 кг дүктү алырын күдөөңгөн.

Профөвлөрдүнүн област чөптөлөшкөн даргазы эш Т. Норбуга өс берген. Коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

Чеди чымын чаа тудуларының биринчи болур «Тыва коболь» компаниятың тудуң Хову-Аксы АТБ-ынын транспорт-биле четпеш хандыр турарың оратор шыгытын шугулчүлөө. Машиналары ол АТК

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

Чеди чымын чаа тудуларының биринчи болур «Тыва коболь» компаниятың тудуң Хову-Аксы АТБ-ынын транспорт-биле четпеш хандыр турарың оратор шыгытын шугулчүлөө. Машиналары ол АТК

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

Чеди чымын чаа тудуларының биринчи болур «Тыва коболь» компаниятың тудуң Хову-Аксы АТБ-ынын транспорт-биле четпеш хандыр турарың оратор шыгытын шугулчүлөө. Машиналары ол АТК

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

Чеди чымын чаа тудуларының биринчи болур «Тыва коболь» компаниятың тудуң Хову-Аксы АТБ-ынын транспорт-биле четпеш хандыр турарың оратор шыгытын шугулчүлөө. Машиналары ол АТК

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

Чеди чымын чаа тудуларының биринчи болур «Тыва коболь» компаниятың тудуң Хову-Аксы АТБ-ынын транспорт-биле четпеш хандыр турарың оратор шыгытын шугулчүлөө. Машиналары ол АТК

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

Чеди чымын чаа тудуларының биринчи болур «Тыва коболь» компаниятың тудуң Хову-Аксы АТБ-ынын транспорт-биле четпеш хандыр турарың оратор шыгытын шугулчүлөө. Машиналары ол АТК

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

коммунист болгаш ажилчы партияларын талдоочулар Чөвүлел хуралының Метелелиниң Кызыл хоорайнык коммунист, ажилчы чоннары бүгү совет улус-биле бир дөм чыгыш эш-сеткилдиг чүдүлдүрүп, ийи-биле деткеш — деп, оратор метелген.

ЧЫЛ ПЛАНЫН ХУУСАА БЕТИНДЕ

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында Төп Статистика эргелелиниң дыңнады

Хөмүр даш улестүрүңү ажилдакчылары чеди чылдың ийги чымынын планын хуусаа бетинде күтөшкөн дээп социалист чарышты калбарканын түнөөлөдө хөмүр даш тымыкың талзы-биле 1960 чылда доктааттылган оваланы хуусаа бетинде, декабрь 27-де күтөшкөн.

Чылдың төмүтүңгө чедир пайдан ажыр 7 миллион тонна чыган хөмүр дашты казып үндүрөр.

Совет кижилериниң өзүп турар хереглелерин эш долу хандыр дугайында, улестүң хереглел чүүлдерин бүдүрүн калбартып дугайында СЭКП-ниң XXI съездинин шилтирени күтөшкөншан, чик улестүрүңү бүдүрүлгелерин ажилдакчылары чик улестүрүңү продукцияның чугула хөптөрүн бүдүрүрүн 1960 чылда доктааттылган планын хуусаа бетинде күтөшкөнөр.

СЭКП ТБ болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели күш-ажылы тилелгези-биле — улестүр продукцияны бүдүрүп талзы-биле 1960 чылдың күрүне планын хуусаа бетинде күтөшкөн-биле халбаштыр Москва областың ажилчы чоннарына ийи байырың чедирген. Москва областың ажилчы чоннары ажилда шынар талзы-биле көргүзүлгөн экижилер дээп улам-ла кызымаккай-биле демселеш, чеди чылдың үшү чымында чаа-чаа чедилешиңери чеди алыр болгаш бистин чүрүвүска коммунизмниң материал-техник базаның тургузарың хөргөңгө боттарың төлөтп салышкыны кирир дөргөңгө быжгы бүдүрүлгө байырың чагаада өлгөргөш турар.

СЭКП ТБ-ның, ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң, СЭКП ТБ-ның Бэрги секретары болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы эш Никита Сергеевич Хрущевтиң агресив чоруткан боттарының рапортуга Москва областың ажилчы чоннары 1960 чылда алган күлөөлөрүниң чедилешиңиң күтөшкөни сазып-сеткилдин ханымыкыны-биле болгаш улуг өөрүшү-биле илеткел турдулар.

Нияти продукцияны болгаш өзүп чугула кылгыларын бүдүрүп талзы-биле күрүне планын хуусаа бетинде, декабрь 20-де күтөшкөн. Чылдың төмүтүңгө чедир колдуңуңа күш-ажылы бүдүрүлгүңүңү өлгөңүңүңү күтөшкөн-биле пайдан даштар чүс-чүс миллион рубльдин продукцияны, оң иштинде оң-оң муң тонна бекит шынарың канын болгаш прокатты, цементти, миллион-миллион метр дөвөң-сазын пестери, дүк болгаш торгу пестери, 100 муң эш хөм идиктери болгаш өскө-даа хөй-хөй продукцияны бээр.

Техникти депшилгени темпелери дүргөдир талзы-биле алыңган күлөөлөргө хуусаа бетинде күтөшкөн, чаа автоматтык болгаш чартык автоматтык шугуларны, чаа машиналарын, дериниң, материалдарын, приборларын хөптөрүн, чаа пестерин болгаш өскө-даа хөй-хөй продукцияны бээр.

Бэртүн үк бөлүмнүн ол дугаар кичөөлө болуп өрткөн ол. Бо аралында чамдык кижилериниң талзымың миза-хала кичөөлөгө келбөөн болуп турар. Экичлериниң ажилы билбес өсөт бис. Ол дөргө чаалаңдар ужуң болуула чүве-дир. Канды-бир кичөөлөгө өмчү дуулаңчымы хөргөлөткөн бергенде, өмчү кичөөлөгө олуру мен дээр өвөс.

А. С. Круглак доди юрист өрткөн, партия кижигүнү, ам 6 чыл ажы пропагандист ажилдап келген. Ол партияң даалганы эки күтөшкөн турар. Моң мурунда, өрткөн ийи чылдың дүргүзүңда, эш Круглак база-ла район эмнелгезиниң коллективинге политэкономика өөренир бөлүмүнү башкымы болуп турган болгаш үк бөлүмүнү эки доостурган. Ам ол-ла дынакчыларыңа «Марксизм философияның үндөлүн» башкылап турары ол. Философия талзы-биле ол бир дугаар чылда ажилдап турар. Ичанган баштайгы чылда оң ажилдарыңа бергедө

147-ГИ ХУРАГАН

Чөөн-Хемчин районун «Октябрь 30 чылы» колхозтун алдынкы хоймузу, Социалистик Күш-аимыдын Маадыры эш О. Лопсаңчап 1959 чылда төрүүр 100 хойга онааштыр 162 хураганны алганы болгаш 1960 чылда 100 хойдан-на 170 хураганны алып деп ол аажок бедик хүлээлгени алганы областың бүгү чоңунга билидиги болгай.

Бо бедик хүлээлгени күүседиңгеге чүгөл төртүткүгөн хураганнарны эмирип, амаал, дорукурлары негеттинип турар эвес, харын база бүдүн чыдаң дургунда аажок улуг кумеништин негеттинерин хойжулар билер.

Ам эш О. Лопсаңчаптың нолайнында төрүүр 329 хой бар. Оларнын бо чылгы бирги солдасшыкны негеттишининг эртин. Бо хүнде ийги солдасшык индин тулун чөрүт турар: хүнүнүн 5—6 хураган төртүтүп турар болгаш моон сонгар ол он-даа көвүдээр деп эш Лопсаңчап чугаалап турар. Чайгы болгаш күснүк сарлаашкынын шын организастаанындан оң кодан хойлары эки семис, күштүг болгаш силги.

Амдысында эш Лопсаңчап кол ништаанче ништаан, шынаада немелде ништаан ажылап турар. Эш Лопсаңчаптың чугаалап турары мындагы:

— Дага оларларда хойлар хар чип, сускунун долу хандырып ап турар деп чамдык малчынарнын билип турары частырыг. Шынаада хойлар-даа кызын өттүп чораша харны дага хойгулаштыр чип ап чоруурлар. Ол хирезинде-ле хүнүнүн-не сугну аажок кызын ижерлер. Ол чорук чүгүл нөргүзүп турары дээр, бистиң даг оларларда хойларынык болгаш өске-даа малдар кызын уеде сускунун чедир хандырып ап шыдавайн турар. Чип турар хары чүгөл чеген өг-сигенин шыгыдарыңга, амдыралын тударыңга шалабула четчир боордан башка, оң продуктуңга бар чүвө чоң. Ынчангаш сүдү эвээш, чаш талун тоттурбас, дүргөн арып баясыраар, чудаар, дүгү эвээш бооруңуң бир чылдаганы ында. Мен бодаарымга, мады бөдүн чып шындаме сугат-биле догтаамал чедидири хандыраар талазы-биле

улуг кичээңгей салыры эргемон чугула.

Амгы үеде мээң коданында хойлар хүнүнүн-не сускунун хандыр сугну ижип турар. Ынчангаш ам төрүп турар хойларнын сүдү хой, харын чаш хураганнары төтпейн турар.

Декабрьның 15-те сөөлгү төртүткүгөн хураган—төрүүр 100 хойга онааштыр 147-ги хураган ол болган. Хүлээлгени күүседиңгеге ам 100 хире хураган четпес, а оларлар хуусаазы бегүн-даарта болган боо хойлар оң коданында чүстөн дык амыг.

— Ам артан боос хойларымны солдадып, төлүн менди ажаап алзыма, социалистик хүлээлге күүсөттүңер—деп ол чугаалайды.

Бо мога-шылаг билбес малчынын ажылап турарын көрүп, бөдүнүң кумениге бүзүрөлдигиң дынаан кижини мындагы кижилерини азаасыны оң ажил-хезрээңге боттандырыңар дээрзинге бүзүрөс.

Чурукта: О. Лопсаңчап — кадайы О.Ийижа болгаш уруу Ооржак Зол-биле. Фото В. Лутковтуу.

ФЕРМАЛАРДА КЫШТАГЛАШКЫН

Коммунист баштап турар

Бо дээрге, кайтамчык чалма шырайлыг, чаягаар-ла хүдүмүрүп олтурар чаагы сеткилдиг кижиге чүвө. Ону Ийн-Тал суурунун хамчы чурттакчылары хүндүкел-биле уткуп ап, чылым-биле мендизежип өртүп турар.

— Бистиң төп сүт-бараан фермамыстың өргөлөгчиси, коммунист эш Кыргыс Чорбаа ол-дур. Ол бистиң утбамыс болур хире хар-намылгы-даа болза, бис оңу «ишке өрөткөн невис» дигип, көчүгүтүп алап чоруур болдур бис ийин — деп, амык саанчылар оң дугайында чоргаарлаңып чугаалап турарлар.

Кыргыс Чорбаа кайтамчык чалма шырайлыг бетиңде хандыр өрөөнип көрүп, бодалып алган, ага-ага хезрөөн өткениңе чедирер, бөдүнүң чедип албай шайна ара доктаавас чыңчылдыг. Ынчангаш ол ферманың ажил-шичкелеринин баштын бөөп шыдаан, колхозчу чоңунуң хүндүкелин чаалап алган. Улуг-Хем районунуң коммунистери оңу СЭКР райкомунуң кеңигүүнге сонугу алганы оң ак-сеткилдиг күш-ажылының бедик үнелели деп.

А. ДАРЖАА.

Хар «кодан-майыктан» уруп, шуурганнап келген-даа болза, Току районунуң «Май бири» колхозунуң конторазында мыкты уран-чүдү бөлүмүнүң киржикчилери чыгып келгилеэн. Олар элөөн ырак Куштуу-Кежиге сүт-бараан фермамынга концерт көргүзүп чорупканар.

Ол хүн уран чүдү бөлүмүнүң киржикчилери Куштуу-Кежиге өрте четкеш, боттарының мыкты дүрүп эш-өрүңүн чурттагалы-биле таныкчыл көргөн. Сүт-бараан фермамын болгаш оң-биле кода турар хой, дилги фермаларының аныктары доктаамал ажылдаар уран чүдү бөлүмүн тургускан, 100 олуттуу таарымчалыг, клубтуңа концерттерин үдүрүп турарлар. Мыкты 18 кижиге киржи, клубтуң иштин арыгдарын болгаш олардын боттары дежуриңга чорудуп турарлар. Клубтуң бажынында билигелете, кино будданы база бар.

— Бисте элөөн каш хөгжүм хезрөөсөдөр бар, ам оларга немей чаа чылга уткүштүр 800 рубльдиң хөгжүм хезрөөсөдөр салып алыр бис — деп, клуб өргөлөгчиси эш Дуктүт-оол чугаалады.

Кежиге ферманың клубтуңа концерт көргүскөн бис. Нызым Володин күүсөткөн таарымчалыг, Найдан Лябикин, Чечекмакин ырлаан ырларын өркүчүдөр өзө сонугураарлар.

Дартамында, воскресеньде, фермаларга шөптөп ажылдаан бис. Бир улуг хой кажазынын көргөңин хоорган, 3 км чегде силос шыгыдарынын аскын ажадып бердиңис. Ол ажилдарга Кыстыг Шура, Анчимаа, Самбукай эки киришкен. Нызым-оол ферманың 2 кажазынын пещалдарын сөлтөп берген.

С. САМИЯ.

Саанчылар кезээзи

Чоокта чаа Улуг-Хем районун «Күш-ажылың хосту» кезде ажил-агыл артелине саанчылар кезээзин өрттирген. Анаа колхозтун ийги фермаларынын бо чылда ажил-агыл түнеленин чугаалажып көргөн. Колхоз бо чылым күрөөгө сүт, эвэ сизир хүлээлгелерин күсөткөн. Мыйыстыг боз мады 2100 баш чедир өстүрөңгүнүң планын 2170 баш кылдыр ажык күсөткөн болган ниитизи-биле бир саар никке онааштыр 11 айлар дургунда 1400 кг сүт саап алдыңар.

Колхозтун фермаларында мал ажилынын мураачыларынын салы көндүдөн. Саанчылар Т. Макпал, К. Саныч, М. Балдык, 120 бызын дорукуртурган бызаа ажаакчызы А. Блинцова, ишек калдарчылары Т. Балзан, Шакар-оол, Д. Шивит чылды өттүр өңи ажилдап келген.

Оң-биле калы Кожай фермамын мураачы саанчылары Торгалында № 1 сүт-бараан фермамында ажилдап турар комсомолчу-аныктарга арга-мергежилдин, хой чылдарыга дуржулганын дамчытпай турганын бот-шүгүчүлөккү буу-биле чугаалажып көргөн.

Саанчылар кезээзинде мал ажилынын мураачыларында 50-ден 150 рубль чедир арга болгаш өт-бараан шалгалдарын тывыккан. Ол ийишкеш Кожай № 2 сүт-бараан фермамын коллективинге «Родина» деп радиоприемникти, № 1 фермага патефонуну шыналга берген. Колхозтун саанчылары, бызаа ажаакчылары болган ишек калдарчылары СЭКР ТК-ның январь Пленумуна уткүштүр сорул киришкенин ажилдап турарлар.

Б. ТУЛУШ.

Аныктар келген соонда

1959 чылдын күзүңүңе Сут-Хал районун «Алдын-Маадыр» кезде ажил-агыл артелинин Сары-Булуңа сүт-бараан фермамын 12 комсомолчу кыстар, олар ажилдап кирген. Аныктар ферманың ажилын элөөн ажикидип, дык хой ажилдарын боттарының күжү-биле кылдып алганыр. Олар ситен негизделиңе болгаш бузу-бүтү чедир белеткээрине идеялеп киржиң, ферманың деңгээлинде 1300 тонна силосу салып, 35 тонна чыкчак ситенин белеткеш алганыр.

Комсомолчу-аныктар боттарынын фермамын кышка удур эки бедиктеп, ишек, бызаа кажааларын малгаптап, аш-чөм скарлап элет тургусканыр. Фермада 6 чурттагалы бажынарны эки септеттиңе, кылдыты чугайлап каан өрөөндөргө анык малчылар ырыт-хагул чурттап турарлар. Оларын аразында саанчы Д. Ооржак болгаш бызылган 12 инектеринин бирээзинден-не 2000 кг сүтү саап алган. Комсомолчулар К. Ондар, Т. Ооржак ферманың чоок-кавызында 10 сарааттарын хүн бүрү хайгаарып көрүп, кадат чок малга чидиртпезин хүлээнип турарлар.

О. БОРАШ.

Келир чылды утпас

Патит Кара-кыс бөдүнүң күш-ажылыч амырларын Каа-Хем районун «Совет Тыва» колхозунуң сүт-бараан фермамын ага-ага, Балтай ол фермага бызаа ажаакчылап кирген. 1957 чылдан бээр саанчылап берген. Н. Кара-кыс 1960 чылда бөдүнүң быжыгалаан 10 инектеринин бирээзинде-не онааштыр 1344 кг сүтү саап алган. Инектери согулп эгелей бээрге, аларнын немелде чегерлелгенин улам таарыштыртышкан, келир чылдын эки бызааларын алып деп шийтирлөөн.

Амгы үеде Н. Кара-кыстың хүлээлгени инектеринин күжү өңи, саанчы оларнын ажаалды-тежөөлин улам ажикидип турар. СЭКР ТК-ның январь Пленумуна чедир Н. Кара-кыс баштайгы калдык-шымырак бызааларын камгалап алган турар.

С. ДОНЗУМ.

Тараалар үрелип турар

Улуг-Хем районун «Совет Тыва» колхозунун Чинге-Дагда хөвү турлааның төп шаңдында өвээлэй төп каан сүдү алаңдан ижип келген. Мында кымыл-тас база ижип өгөлөөн. Ижи үрелип чыгар тарааларын сайгылар талазы-биле колхоз даргазы эш Максим-оол, бригадир эш Г. Кийиш, агроном эш Д. Дармажаа оларнын боттуг кемчег албайн турарын ижи кайгаар.

Колхозта 1961 чылдын тарылга-газына үрезин белеткелди база оожук чөрүт турар. Тараа культураларынын 656 тонна үрезинеринден 300 амык тонона арыгдалтыңан болза-даа чажар шынарынга чедир арыгдалтың-мазын билиңмес бооп турар. 60 тонна картофель үрезин херек, ам чүгү 15 тонна үрезин бар, чашчегалар үрезиниң шүүт чок.

Чинге-Дагда бригадал төвүңге ажилдар онаалгы колхозчуларын чадымы ажаап чөрүт бергилеэн, оң чамдыктары ажил чок дөш колхозчу түлдө дедир чангылап келген дургундар. Ынчап турла тараалар ижи үрелип, үрезин арыгдалыкны оожукнап турары ол-дур.

С. ДОНЗУМ.

Сан-биле — күүселде, шынар-биле — четпестер

Сут-Хал районун Киров аттыг кезде ажил-агыл артелинде 10 чүк болгаш 2 чик машиналар бар. Ол машиналар-биле бүдүрүлгө планын өзүгаар чылда 396 муң тонна-километрин ажилдап тургаш, ноябрь 1-ге чедир херек кырында 401,3 муң тонна-километрин ажилдап, транспорт орулдугар кирип алырынын планын 108,8% хуу күсөткөн. Мында-ла болза колхозта автомашиналарнын камналганы багай, кывар, чаар чүдүлдерин чарыгалы будулач.

Колхоз баштаар чери автомашиналарга ажилдар кадарарын шын эвес шийлип ап турар. Чижээ, бо чылдын март айда колхоз «ГАЗ-51» маркалы ийи чаа машинаны салып алган, артык кезектер-биле хандырган. Ол чүк машиналарынын бирээни чылаачы Сөвөөлөй техникти үрелишкенине чедирген, өскөн база-ла камналга чок байдалда түрүп турар.

Оң инай автомашиналар тургузар деңгээлинде 1959 чылда-ла тускайлаан түрбүжө, чолаачылар машиналарын боттарынын бажынарнын чанынга тургузуп, оларын колхоз баштаар черинин чөшөөрели чока дүң-хүндүс, экирик-өзөөр хууда өңчүзү хевирлиг ажилдап, ноябрь 1-ге чедир 8660 кг кывар, чаар чүдүлдерин нормадан ажык чарыгалаан. Чүгөл октябрь, ноябрь айларың дургунда да бенин колхозтун 5 чолаачыны экирик чораша, күдүмчү чүрүмү үрөп, кемчег алдыртканнар.

Мурунда дээр деп санадып турган чолаачы Хойдаана база арагалал турар аларган. Ол кывар, чаар чүдүлдерин нормадан ажык чарыгалаан, оңу чажырып, август, сентябрь, октябрь айларда пүтөөкаларын декабрь 13-ке чедир колхозтун булгалтериязынга дужаваан. Бо чүгү көргүзүп турарыл дык, колхозчу чолаачылар ортузунда кижилдиге ажилынын кошканын, колхозта партия организастааны өлчө кичээңгей салбайн турарының херекчи ол-дур. Ынчангаш бо талазы-биле дарый кемчегерлер өң, чолаачылар ортузунга табылыр ажилын чорудуп турган, планын сан талазы-биле күсөдиринден аңгыда, автомашиналарын камнаарының болгаш кывар, чаар чүдүлдерин чөп ажилдаарын чедип алмы чугула.

М. ЛИЧАР,
Киров аттыг колхозтун булгалтери.

Кылган ажылы көстүп турар

Чаа-Хал районун «Бурунгаар» колхозунун төп сүт-бараан фермамын ажил-шичкелери СЭКР ТК-ның январь Пленумуна күш-ажылыч белеткеш-биле ужуражып дөш күженишининг ажилдап турарлар. Амгы хүннөрдө ферманың кажааларының байдылы улам ажикидип, инектеринин ажаалды-тежөөлин болгаш немелде чегерлелгенин чөп чорудуп турар.

Ферманың саанчыларының күш-ажылыч чедиринини эвөөш эвес. Декабрь 1-ге чедир Кожай, Ийн-Тал бөдүнүң быжыгалаан 13 инектеринин бирээзинден-не 2069 кг, Ошпар Авай — 1894 кг, Норжумаа — 1954 кг сүтү түс-тузунда саап алганыр. Олар боттарынын алтылаан хүлээлгелерин ыраат амык күсөткөнер.

М. ШАРАВИН.

«Бурунгаар» колхозтун төп сүт-бараан фермамын өргөлөгчиси.

Үрезин ажылының чаа системазын боттандыраар

Эки тургустунган үрезин ажилы чоқта чер ажилын улам ийиң хөгжүдери, тараа бүдүрерин көвүдөлдөрүн чугаалаң-даа херек чок. Бистиң област үрезин ажилында улуг чөптөстөрүн мындагы саанч толаргай көргүзүп турар. 1961 чылдын тарылгалыңга херектар тараа культураларын үрезинерин уруп аларынын планы обаста ниятлалы биле 91,2 хуу, оң иштиңде Чаа-Хал районда 79,9 хуу, Улуг-Хемде — 54,9 хуу, Чөөн-Хемчиңге — 48,9 хуу күсөттүңгөн.

Колхозтарын хой кезин, совхозтарын чамдык кезин ам-даа сөрүтүп эвес болгаш шынары куду үрезинерин ажилдашышкан. Тараа культураларын сөрүтүп үрезинерин биле Чаа-Хал районун колхозтары чүгөл 18,5 хуу, Чөөн-Хемчиңге — 46,6 хуу, Бай-Тайганын — 41,6 хуу, «УТКА 25 чылы» совхоз — 34,5 хуу, «Өкө» совхоз — 25,8 хуу хандырылганын көчүгүтүп чөткөс. Оң аңгыда, хой-хөй ажил-агылдарга үрезиниң урдунган тараалар чажар шынарынга чөткөс, өл-шым улуг, оларнын 20 хуузуңуң үнүчөл шынары куду болганын мынада илереткен.

Эң өңи шийиттиңен үрезин бүдүреринин чаа чүрүмүңга болгаш сөрүт чартыктыңа шийтиңери тараа бүдүрерин улам ийиң көвүдөлдөрүн хандыраар, чеди чык планын күтсөз бетинде күсөдиринге дулаалар, СЭКР ТК-ның болгаш ССРЗ-ның Министрлер Чөвүлеленин доктаамалы дүштүр Чыдаанада кезде ажил-агылың дуржулга станциязы өң өңи шийиттиңен үрезинеринин бирги репродукциязын бүдүрүп, олар-

нын колхозтарын үрезин ажилынын бригадаларынын болгаш совхозтарын салбырларынын үрезин үчөстөктөрүнө берип турар. Репродукция — шийиттиңен үрезиниң тараан черден алган үрезиниң бирги репродукция дээр, а оңу база катап тараанын алыңган үрезин ийиң репродукция болуп болган оон ийиң алаң түдүм-на үрезиниң шынары улам кудулап олдулар. Ынчангаш оңу чартыры чугула. Колхозтарын болгаш совхозтарын ниети тарыла шийидеринге үрезинерин сөрүтүп бөдүн чартырың 4 чыл болгаш-да чоруткан турар.

Ам колхоз, совхоз бүрүзү беттик шынарды үрезинер-биле «боттары хандырылганын» кол кичээңгейин салыр ужурап. Партиянык болгаш чыктык шийтиңирин өзүгаар ажил-агыл бүдүрүңге үрезин ажилынын бригадаларын азы салбырларын тургузары чугула. Мынаа тускай үрезин ажилынын тарыла элчөшторилерге чорудар. Ол элчөшторилге болза бир талазында, өргөжөк чугула агротехникти үчөстөтүп тургузары, өске талазында, сорттарын колдуруп будданыңдан тарылыны камгаларын хандыраар. Үрезин үчөстөктөрүнүн доктаамал шөдү амдыгаштан тускайлап үзөр, а чыктын ага-ага тарыла элчөшторилегенин чорударыңче кирер херек.

Үрезин ажилында эң улуг чөптөстөрүн бирээни — ээ-харымсалга чок чорук болур. Мында чоруткан үрезин төлөөдө, үрезин ажилынын бригадаларынга, салбырларынга доктаамал калдарын быжыгалары, оларын ууртуру-биле дуржулгалы агротехниканы, бригадаларыга тургузары чугула.

Тарылганың бүгү шөдөрине эң бедик ажил-агыл культураларынын эң бедик дүштүгү сорттарын шыңдылып ажилдаар талазы-биле агротехниканы мурунда улуг сорулга салдыңган. Ажил-агыл бүдүрүңге чыдаң чыкпачы тарымы кызыл-тасты ийи аны үрезинер-биле тарымы чугула. Чижээ, оларнын өзүп бижар үрезиниң ургучулары ийи аны үрезиниң ургучулары улуг ужурап. Үнүштөр орайлап бижар хөзүңүнүң болгаш жок үнүштөр көвүдөөн шөдөрлөргө ажил-агылларга өрте бижар сорттар тарылгага колдан турар ужурап.

Бай-Тайга, Барың-Хемчик, Чөөн-Хемчик, Чаа-Хал, Сут-Хал районнары кызыл-тасты чызын өрте тарымы «Мильтурм—553», ортумак быжыттыг «Скала», «Москва» деп сорттары, а күзүн соок доңт өрте дүжөр черлерге «Тулу—14» деп сорт, оон инай арбайын райондуктан «Винер», чинге-тараанын «Долинское—12», суланын «Орёл», «Лоховский» деп сорттары эки түнелдерин берип турарын артык чылдарын практикалы көргүскөн. Чаа-Хем районун Каа-Хем куудулур, Би-Хеминиң муруну талкы, Тандының чөң таламы ажил-агылдарынга болгаш Эрон районга үстүңдө элден сорттардан аңгыда, кызыл-тастың «Альбидум — 3700», арбайын «Заларинец», чинге-тараанын «Базанское — 506» деп сорттарын база тарып турар. Би-Хем, Би-Хем, Танды районнарын артык черлеринге арбайын, чинге-тарааның үстүңдө айтыкан сорттары болгаш кызыл-тастың «Тулу — 14», «Скала», «Лютесценс—62» деп сорттары өңө ажыраар.

Областың бүгү ажил-агылдарында 1961—1963 чылдарда тараа культураларынын эң дээр райондуктан сорттарынын бедик шынарды үрезинеринин тарылгалык шийиттиңен боттандырынын улуг ажилы туруп турар. Ам Улуг-Хем районда үрезин ажилынын 7 бригадалары, бир салбыры, Би-Хем районда 4 бригадала тургустунганын черле эки эгелээшкн деп чугаалды болур. Ынчалза-даа обаста ниити-ли-биле мындагы бригадаларын тургузар талазы-биле организастык ажил сонгарлап турар. Үрезин арыгдалыкны шыдажыр аргажак оожук чөрүп, 1961 чылдын дүжүдү-дүгү хуу-салмы дөш улуг дүжүдү-дүгү болдуруп турар чорук колхозтарын, совхозтарын ууртукчуларын үрезин айтырымы ам-даа чедир көрбөй турарынын барымдааны болур. Чижээ, Барың-Хемчик районда урдунган 6230 центнер үрезиниң 6000 центнери, Чаа-Хал районда хынааттыңын 1254 тонна үрезин чажар шынарынга чөткөс болган. «Энегер», «Өкө» совхозтарын үрезинери база мындыг. Колхоз, совхоз бүрүзүңде үрезин арыгдалар бугу машиналарын бедик будурукчулар ажилдарын, үрезинерин үрөп бажыратпайн шыгымы кадаргалар кемчегелерин алыры чугула.

Үрезин ажилын экижилеринин айтырымын херек кырыга боттандыраары бугу кезде ажил-агыл культураларынын дүштүгү дүргөн бедидерин хандыраар.

Е. КУЗНЕЦОВА,
областың кезде ажил-агыл өргөлөгчиси улуг агроному.

Улуг-Хем районун Жданов аттыг кезде ажил-агыл артелинин төп сүт-бараан фермамын бызаа ажаакчызы Кыргыс Сандый 1960 чылда 123 бызааны кадарып, калдык-шымырак дорукуртурган. Амгы хүннөрдө ол 66 бызааны кадарып, ситен-биле немей чөткөсү, сугарылганын чөп чорудуп турар.

Улуг-Хүзөг фермазында

База катап кыш дүжүп келген. Тес-Хемнин ууну дургаар өртөңи туман чаттыла берген. Чер кыры ам-даа чыраалак. Ынчалза-даа «Ал-Эрик» колхозтун Улуг-Хүзөг фермамында ажил-ишчи хүн шагда-ла эгелөөн. Демир-хуунуң туткулдаан бөлүк кыстар шимзонинг хөрежиң, ишек кажаазыңче бар чоройнар.

— Дүң сүтүн ниети саалдамы 150 литр болган болгай—деп, чаадак сыймык бир-ле уруг өөрүңге чугаалаң.—Бөгүн чүс алдан литр чедир ужурап бис.

Өөрү аңаа деминг харымаалаңар:

— Чедирбейн канчаар! Ызымында чедирер херек.

Мындыг диним эгелээшкенин өөрүнүң аразыңга комсомолчу кыс Манзай Бежендей саналды. Черле Улуг-Хүзөгтин саанчылары колдуунда аныктар, олар быжык найралдыг болгаш бирээнин саналы өсселери дегип, ажил-херектерин улам ажикидип чаңчыдылар.

...Ажил-ишчи кышкы хүн дүргөн көчүрү өрте берген. Хүн дүргү кыска-даа болза, саанчылар дык хой чүдүлү кылым четтигин гурарлар. Инектиң өртөңи саал-

дазын, чаа төртүткүгөн бызааларын болгаш оларнын илерин оңгардан казып ужулаң силос-биле чегерерин болгаш сугтарарын чөгүрү «йүңдө кылым четтигер херек. Оңу бенин бодаарга, саанчы кыстарын кайы хире кызып ажилдап турары илден.

Хүн амык, имир дүжүп келир билек, суур-биле денге фермамын кажааларынга, чурттага бажынарынга ийиңиниң кампалагы чырып берген. Ол душта саанчылар база катап инектерин саап эгелөөнөр. А кежээң саалда өрте бөзгө, ферманың өргөлөгчиси Сола Негей саанчыларга сеткил хайнымышкынын чугаалай-дыр:

— Эр-хейлер, бөгүңү саалда дүңгүзү-биле денгөөргө, база он килограмм ажык немешкен-дир.

Оң килограмм! Кижин бодаарга-ла көөй эвес сан. Ынчалза-даа саанчыларга кышкы үеде бир хүнде ийиң сүт немей алыры өөрүнчү.

Мураачыларынын санынга Төрө болгаш Бежендей Манзай утбалдыкыларын кирип болур. Бежендей фермада 1958 чылдан өгөлө ажилдап турар, а оон утбалы Төрө 1959 чылдын март айда келген. Чеди чылдын ийиңи чылдында Манзай Төрө бөдүнүң быжыгалаан он инектеринден 11 айларын дургузулда 10992 кг, а Манзай Бежендей—9412 кг сүтү саап алганыр. Ол дээрге, районун болгаш колхозтун байдалынга багай эвес түнел-дир.

Амык саанчыларын чүткүдүт күш-ажылы колхоз баштаар черинин болгаш район организастааларынын бедик үнелелин ап турар: чоокта чаа М. Төрө СЭКР Тес-Хем районунуң болгаш райкүсөкчү Хүндүлөл бажың-биле шийиттиңен. Оларын бажынында ВЛКСМ районунун «Дээр саанчы» деп мындай база бар.

Саанчы утбашкылар чүгөл фермага эвес, харын бүгү колхозка культурулук чурттага дөш демиселдиң үлөгөрүн көргүзүп турарлар. Оларнын бажымын кезеде арыт, чырык, орунгарын чаа шыгылар-биле шыл каастаан, хандыларды анык-буру чурдуктарын аскылаан. Олар—боттарынын коллективинин чоргаарлары, үлөгөр-биле болгаш боттарынын кезеңге мыак саанчылар.

А. ТӨМҮР-ООЛ.

Акы-дуңма социалисттик чурттарда

ЧЕХОСЛОВАКИЯ ЧАА ЧЫЛДЫҢ БУДУУЗУНДЕ

ПРАГА. СЭТА-ның корреспондентин М. Накотичиниң дынадып турары болса: ажалдары доозарының болган түндөлдөри үндүрениниң үези—1960 чылдың сөөлүгү хунери эртин турар. Чехословакия улустун амыдыралында ийги беш чылдың сөөлүгү чымы доостун турар, ол чыл чаа амыдыралды тургузар дөөш улустун демиселенге чугула үе болган. Күш-ажыл-биле хей-аыт кирген эртен 15 чылдар коммунисттик партияның удуртулганы-биле чедип аалдыган төгүлдү чаалап алышыкчынар-биле мөңгөжиттинген—чуртка социализм тилеги, капитализмден социализмге шилтирениң үезиниң сорулгалары шилтирелтинген. Чаа конституция эзунар бо чылдың ортан үезинде Чехословакияны Социалисттик Республика деп адай берген.

Чаа чыл чоокшулаан тудум-на чехословакия ажалы чоннарын алдырып ажал-херектериниң дугайында мөдөөлөр республиканың бүтү-ле черлеринде улам-на хей-биле көзүп турар. Заводтарыны, фабрикаларыны, шахталарыны, демир оруктарыны, чаа туудуларыны коллективтери чыл планнарын күтсөткенин рапорттап турарлар.

Ийги беш чылдың планын ноябрь 26-да-ла күтсөткен машина туудушкун үлетпүрүнүң эң улуг заводу

«ЧКД—Прага» чыл төнтүзүгө чедир планда ажыр 200 миллион кронойн продукцияны берген. Остров областа «Гилелегелг февраль» деп шахта планда айтканындан 18 муң тонна хей көмүр дашты бээр. Баш бургуларгы санаашкын эзунар алырга, 1960 чылда Чехословакияның үлетпүрү бирги беш чылдың сөөлүгү чымы 1955 чылга бодаарга 55 хуу хей продукцияны бүдүрүп үндүрген болган 1937 чылда буржуазия республика үезинге бодаарга дөөш катап хейи кылган.

Бөдөнү каалаа-биле электржикидери доозулаан. Бо төгүлдүг чедикшик—энергетикти баазаны дүрген дөгүздөниң база хамыкты мурунай электри энергияны бүдүрүп үндүргөн өскөсүниң түндөли болур. Электри энергияны бүдүрүрениң хемчөөли дайын мурунун денселинде 4 катап көздөөн болган 22 миллиард чыгым киловатт-шак болуу турар.

Чехословакия көдөөдө социалисттик сектор тергилдеп турар. Көдөө ажалы-адамдык чыгыс ай кооперативтери болгай күражыл-агыллар бүтү көдөө ажал-агыл шөлүтүн 86,7 хуузун ажалдап кылап турар. Социалисттик көдөө «Көдөө ажал-агылның беш чымын дөөт чылда күсүдөниң» деп лозунду идип үндүрүшкөөн, күш-ажалы ч болган политиктиг бедик

көдүрүшкүнү-биле ажалдап турар. 1960 чыл адаларыг чаа чүтүлдү—социалисттик күш-ажыл бригадаларыны чарыкының төртүтүнгө-ниң болган массалык далбарганының херечини болган. 1.700 хире бригадалар шах ол хүндүлүг атты чаалап алганнар. Улууска төрттүнгө ол анык шимчөөшкениниң киржикчileri күш-ажылдың бүдүрүшкүдүн болган культураның бедидери дөөш демиселчилерниң бирги одуруунда чоруп турарлар.

Кижиги дугайында сагыш салымын өскө-даа социалисттик чурттарда ышкыш, чехословакия күрүнгөниң бүтү ажал-чорудулганында база кирип турар. Дайын мурунун үезинге дөңсөөгө ажалы чоннарын боттуг ажал төлөвири 50 хуу өскөн. 1960 чылда пенсионалар улгаткан, уруглар-чаа дузалачылар көздөөн, 15 хар чедир назымлы бүтү-ле уругларга медицинанык халас хандырылганын непереткен, а өгө болган ортумак школаларнык өөреникчилеринге халас өрөдөлгө номнарын болган школа пособиелерин тывыскап, уруглар яслилеринге болган садтарыга уругларын ажалга-тежөөлгө дөөш төлөвү чинтөөн. Ийги беш чылдың дүргүзүндө чехословакия ажалы чоннар 328.950 чаа квартираларын алганнар.

Улусчу Кыдаттың улуг чедишкени

ПЕКИН. (СЭТА). Кыдат Улус Республиканың ажалчыларын, тарааччылар болган интеллигенцияны гайбын тургузукчу күш-ажылды улуг чедишкени-биле 1961 чылды туудуш турарлар. 1960 чылда—Кыдаттың ийги беш чыл планының үшкү чымында—Кыдаттың ажалы чоннары чаа улуг чедишкенини чедиш алган. Ол чедишкени болса социалисттик тургузукчу артык күштериниң чайынанчак херечия болур.

Совет Эвилелиниң болган өскө-даа социалисттик чурттарнык аяк-сеткилдик акы-дуңма дузалачыны ажалында улусчу Кыдат сөөлүгү үш чылдарың дүргүзүндө кан шуктулгазын болган көмүр даш тывыкын үш катап, электроэнергия бүдүрүшкүнү барык 2,5 катап, нефть тывыкын 3,5 катап көздөткөн.

1957 чылда — Кыдаттың бирги беш чыл планының сөөлүгү чымында—Кыдатка кан шуктулгазы 5.350 муң тонна турган болса 1960 чылда 18.400 муң тонна болган турар. Совет Эвилелиниң дузалачыны-биле туткан болган ам туудуш турары Аньшанда, Уханьда болган Балуода металлургиянык улуг заводтары кан бүдүрүлгөниң ол дүрген өздөлдөниге шилтирелиг рөлдү ойнаан.

Кыдат мурунай-ла хожудангай чораян чурттан делегейни күчүлүг индустриалдык чурту кылдыр дүрген хуулу бар чыдар. Бо чымын бөйүн КЭР көмүр даш тывыкыны талазы-биле делегейде үшкү черни, кан шуктулганын талазы-биле алдыгы черни элөй берген.

Эртен 11 чылдарың дүргүзүндө республикада күлө сан талазы-биле өвөс; харын шынар талазы-биле база ханы өскөсүниң болган. Үлетпүрүң чаа адыралы тургустунган, металл кезер станоктары болган гидроэлектрлик пререстери даг дералгени болган самолеттарыны, көдөө ажал-агыл машиналары болган үлетпүр продукциянык өскө-даа хей-хей хевирлерин бүдүренин шилтедип алган.

Ам үлетпүрү улам ынай хөгжүлдөүрүң чаа улуг чедишкенини кыдат улус чедиш алган.

Улусчу Кыдаттың улуг чедишкени

дериниң баазаны бүтү мөжүлдө болган автономият районнарда тургустунган. Харын бедик дагларда турар Тибетте бедик элөң каш заводтар туттунган.

Ажалчыларың болган инженер-техниктиг ажалчыларын саны элөң каш катап өскөн болган оларнык профессионал база культурулу денсели гайгылыш чокка бедип турар.

Кыдаттың үлетпүрү чыл келген тудум-на улам улуг дузалачыны көдөө ажал-агылга өргүзүп турар. 1960 чылда көдөө ажал-агыл машиналары 1957 чылдан 10 катап хейи бүдүргөн, а ол-на үениң дүргүзүндө химиктиг чөмшүлдөлдө-лерин бүдүрүшкөни 4 катап өскөн. Ам Кыдаттың ховуларында 15 аыт күжүнге шилчидерге 70 муң аажы тракторлар ажалдап турар.

Харылааның болган транспорттык чөпөк-херекселерин, культураны, чырымышкыны болган кадык камгалалын хөгжүдөргө улуг чедишкенини кыдат улус чедиш алган.

алган болган сугаттыг черлерин шөлдөрүн элөң калбарган. Ам бо үедө Тибетте көдөө ажал-агыл культураларынык эки дүжүттөри, бедик дагда турар районнар бедик чышы ап турар болган.

Почта-телеграф харылаанын, культуранык болган чырымышкынык хөгжүлдөни делегелгени көргүзүлгөни чүтүлүп турар. Дагларда үлетпүр бүдүрүлгөлери өзүп турар. Лхассада гидроэлектростанция, автосепелге заводу туттунган, металлургиянык туудуш турар.

Улуг феодааларнык контрреволюст-тук үймөүни басканын болган демократтыг реформаларны чорутканын сөөлүдө Тибет социал чарыктыларын оруу-биле онза дүрген хөгжөөн делегелгени көргүзүлгөни херечилик турар.

Тибеттиң колдуунда коопераста-тынган көдөө ажал-агыл эртен чылдың-биле денсөөгө бо чымын бүдүрүлгөни 15 хуу көздөткөн. Чыл дүргүзүндө тарааччынар 13 муң гектар аажы бур черни шилчөөш

Алжирниң улуг-улуг хоорайларында массалык чыскаалдар үргүзүлгөшкөн. Алжирниң патриоттары хамазышпас чорукту тыпсырын негеп турар. Француз эрге-чагыргаларыны шажымал үлгүдөлдөрү, гайбын болган боо-чөпөк чок чоңу өдүрүп турар чо-руу хосталгага ынакшылыгы алжир улустун шийтирлиг чоруун сый шаап шыдаас.

Чурукта: «Алжир—алжирлерин» деп туктары болган плакаттарын туткан чыскаалчынар.

СЭТА-ның фотохрониказы.

Көрейниң Күш-ажылчы партиязының ТК-зының пленуму

ПХЕНЬЯН. (СЭТА). Пхеньянык ралдөөнүң дынадыканын эзунар алырга, Көрейни Күш-ажылчы партиязының ТК-зының калбак пленуму декабрь 20-ден 23-ке чедир ында болуп арткен.

Пленумдуң хун айтырымыга да-раазында айтырылгар тургустунган: 1. 1960 чылда көдөө ажал-агыл ажалының түндөлдөри болган 1961 чылда сорулгалар дугайы.

2. 1961 чылда улус ажал-агылы хөгжүдөргөниң планыны дугайы.

3. Коммунисттик болган ажалчы партиаларнык төлөөкчилериниң Чөүлөк хуралының дугайы.

Пленум чугаалашкан айтырылгарының талазы-биле чөгүрү шийтирилери хулээп алган.

Чепсегленишкенин эзулуг дүжүренин кандыг-даа контролюн хүлээп алыр

БЕРЛИН. (СЭТА). Улустар аразы-нын байдалы болган Совет Эвилелиниң даштыкы политиказын СССР-ниң Дөди Советиниң сөөсизинге чугаалажып көргөни Герман Демократтыг Республиканык хей-ниитизи эң улуг сууругал-биле дынаван.

«Би ам абенд» солун бирги арзынга СССР-ниң даштыкы херектер министри А. А. Громикоуң илеткелени кол-кол чүдүдөри паралаан. Бир өвөс барымын чүк күрүлелери чепсегленишкенин бүтү-ниити болган бүтүрү дүжүренин савааны хулээп аптар болса, Совет Эвилели контролюн кандыг-даа хевирин хулээп алырынга беден дөңсөөни дугайы.

АКШ-тың чаа чөңгөзү

ПЕКИН. (СЭТА). Сяньхуа агент-линиң дынадып турары эзунар алырга, америк шериг-далай флоту-нүң беш шериг корабльдери Кыдат Улус Республиканык Гуандун мөжү-нүң эриктинде сут дөңсөөлөрүнө чөпө шүргүп кирген.

Өөрүп четтиришкени

ГАВАНА. (СЭТА). Кубаның ажал-чы чоннарының конфедерациянык составында кирип турар ажалчыларнык болган албан-хаакчыларнык национал федерацияларынык Гаванага болган каттышкан хуралы келир чылды Кубадан дөөт миллион тонна чыгыри садып алыр деп шийтир-лөөни дөөш социалисттик чурттарга ийги байыры чедирип, өөрүп чет-тиргенин илергейип турар докумен-тини чангыс үн-биле чүдүдүзүнгөн.

Лаоста тулчушкуннар

ПЕКИН. (СЭТА). Патет-Лаонун дайчы кезектериниң дөди командалы-канын ында алынган дынадынында мөдөөлөп турары болса, чокта чаа Патет-Лаонун дайчы кезекте-ри Фонсалси мөжүдө дайчынык кол даянып турар черлерин атакалаан болган үймөңчилериниң ийи рота-зынга аар аштырымышкыны таварыштырган.

Марокко национал үлетпүрүн тургузуп турар

РАБАТ. (СЭТА). Марокко чурттуң экономиканык хосталганын болган индустриализациянык оруунга чаа базымын кылган: чокта чаа хулээп алган беш чыл планын эзу-нар турар пас-таавы ком-бинатынч туудушун баштайгы да-жын декабрь 17-де Фес хоорайга хаап Мохаммед туудуш шөлүдө салган.

Ол комбинатты Марокконуң хөре-гилери-биле бүтүп тууду болган анаа 1 миллиард 400 миллион франк че-дер, ол хөреңгилерин 35 хуузун бинадынык туудушун баштайгы да-жалында турар деп турар.

Чая чыл таварыштыр

Аш-чем барааннарының № 1 магазининиң чаньыда чыгылар столу хун бүрү эртениниң 9 шактан кеңеекниң 19 шакка чедир ажалдаар болган 13 шактан 14 шакка чедир чапсарлар. Ажалдаас хуну понедельниң. Чыгыларны № 20—32 телефон-биле болган бижимел чагыны магазиниң бодунга хүлээп алыр.

Аш-чемниң № 1, 15, 3, 13, 29, 9, 6, 2, 25, 5 магазинери декабрь 30-ден 31-ге чедир дүнекиниң 23 шакка чедир ажалдаар болган № 18, 19, 22, 8, 11, 9, 21 магазинер кеңеекниң 22 шакка чедир ажалдаар. Үлетпүр барааннарының магазинери мурундагы шактары-биле ажалдаар.

КЫЗЫЛ ГОРПОЗУНУК БАШТААР ЧЕРИ.

БИР ХУННУҢ ПОЧТАЗЫ-БИЛЕ

Ажалы ч болган көдөө корреспондентилериниң чагааларының редакцияга келири улам-на көвүдөй турар аларган. Хун бүрү 30—40 чагаалар доктаамал көзүп турар. Декабрының 26-да 85 чагаа келген.

Ол хун келген чагааларының 25-жи культура, 16-зы Советтер ажалының, 14-тү партия ажалының, 12-зи көдөө ажал-агыл талазы-биле темаларга бижиттинген болган областың хун бүрү калбарып турар үлетпүрүнүң талазы-биле элөң каш чагаа келген. Ош ангыда, нитиге ажалык ажал кылбайн турар арга-чыларын, тоянчыларын болган мангыстарын сойгалаан чагаалар база келген.

Декабрь 26-да редакцияга келген чагааларнык авторлары чеди чылдың планын хуусаа бетинде күтсөдери дөөш демисежин турар мурун ажал-агылларын, кижилерин илеретпешкен, областың улус ажал-агылының ялы-бүрү адыралында 1960 чылда чеди аалдыган чедишкенин дөңсөөгө, чөпөстөрүн шүгүмчүлөп, оларын эдип алырыны аргаларын айтып турарлар.

Чижөө, эртен субботада Теслер Хем районнуң «Ал-Эрик» колхозунуң клубунга массалык кезжө болуп эртенни ош А. Төмүр-оол, ол-ла районнуң Ленин аттыг кол-

хозунун тайгада тууду мижы белектер турар эвөөлөрү дык хей мийити келип белектер болса-да, тырттар күштү багай организа-тап турары-биле кестинген мийи сөөртүмөй турарын ош С. Сырат-оол бижжөн. Бай-Тайга ре-визион Сталин аттыг колхозунуң баштаар чери, партия организа-циязы келир чылдың чаксы хову ажалында белектерди багай чору-луп турары-биле тараа культу-раларының болган мал чөм тари-мал үнүштериниң дык хей үези-нинери чөк болуп, машина-тех-никанык септелгенине аылдаа чедир кирбейн турарын ош Н. До-наа бодунуң чагааларында илерет-кен.

Ажалы ч болган көдөө корреспондентилер эштер Д. Тангай-оол, Т. Дамбажык (Өвүр), С. Си-вон (Барыш-Хемтик), С. Седип, М. Шур-оол (Кызыл хоорай), С. Самыла (Току), Ч. Шамит-Се-рен, О. Кужугет (Эрин), К. Бо-ра-Көже (Чөөн-Хемтик) болган өскө-даа ажал-агыл болган культура тургузушкунунуң тала-зы-биле чугула айтырылгарын боттарының чагааларында кү-дүрүп турарлар.

Бо чылдың декабрь 26-га че-дир ажалы ч болган көдөө кор-респондентилердин редакцияга 9500 чагаа келген. Эртен чыл-ды ол үезинге денсөөгө, 341 чагаа хей.

Шефчилерниң дузалааны

Эрин эмделгениң оттулар мижы белектер талазы-биле район түндүдө чамлык коллективтер декабрь 20-де шеф организастан. Адаа нитиги-биле 30 ажал кижин киришкен.

Кун-ажылды шим организа-циянык олар чангыс хун 38,5 кубо-метр аажы доорап чарган, өмнөге чанында тургузуп берген. Бир өвөс

оңу хөмөлөп кылдырган болса анаа 308 рубль чарыгдатынар турган.

Эмнөге черинге көргүскөн ол ду-залачы чоңунуң кадыкшыл ажалы-ралының хөреңге салышыкын бо-лур. Ол хун Мөңгө, Шамакова, Се-век, Иванова, Чарбы, Адамченко болган өскө-даа эштер үлетерип ажалдаан.

Ф. БЕГЗИ.

Чаа бажыңче

Кызылдың № 1 чүк АТК-зында коммунисттик күш-ажыл брига-дамы деп бедик атты чеди алы-ры дөөш демисежин турар ош Обу-чок удурткан туудушлар брига-дамы бо чылдың бүдүрүлгө пла-нын чедишкенин күтсөдип, элөң каш чуртталга бажыңчылар ажаллаага киририн хандырган.

Декабрьда бригада 16 кварти-ралыг бир чаа бажыңчы дукаа-ган. АТК коллективниң бөдүк

ажалчыларының өг-бүлелери бус-биле чылдар, суг дамчыды-галып, электри чырыктыгы, ша-лалары кылаң дозулуп чаа ба-жыңча чокта чаа көчүп четки-леп келген, анаа өң-не баштай ужуражып, амыр-медиян ай-тыржып, чангыс бажыңча калы-кожа чурттай бергенине өөрш-кү, байырдалын илергейлеп тур-ганнар.

Н. БАЙНАЛОВ.

Бистин киржилгевис

Областың садыг-кооперация учи-лищениниң садыг салбырының 2-ги курсуунуң сургууларды Кызыл гор-позуунуң магазин-складтарына ба-раанын чанга өртектерин санап даңзылаарына идеялей кириш-кенер. Колхоз рыногунда савалар айлааны болган ажал-агыл херек-селдериниң магазинеринге дузала-жып ажалдап турган Ким-оол Хер-

тек, кончуг эки өөредилгелиг Эрин Бачыр болган өскө-дөри-да өңи ажалы горпо баштаар чери эм-позуунуң магазин-складтарына ба-раанын чанга өртектерин санап даңзылаарына идеялей кириш-кенер. Колхоз рыногунда савалар айлааны болган ажал-агыл херек-селдериниң магазинеринге дузала-жып ажалдап турган Ким-оол Хер-

С. САГАН-ООЛ.

Обласка АГААР-ВОЙДУСТУҢ байдалы

Кызылдың агаар-бойдус шийчилөөр ту өй-тамында алпар. Агаарыны станциянык медэзин эзунар температуразы: обласка—28—33, а алырга, бөгүн обласка будуттагылап каап турар хун болур, барын тала-кы районнарда хар чаар. Кызылга хар шөөдүг болбас. Хат кошкак, чоор-

ту өй-тамында алпар. Агаарыны станциянык медэзин эзунар температуразы: обласка—28—33, а алырга, бөгүн обласка будуттагылап каап турар хун болур, барын тала-кы районнарда хар чаар. Кызылга хар шөөдүг болбас. Хат кошкак, чоор-

Редактор Н. С. ШОЙГУ.

ОБЛАСТЫҢ КИНОЭКРАННАРЫНГА

ШИМЭЭННИҢ ХУН деп кинону көрүңер.

Кызыл хоорайнык Кочетов худум-чууунда № 26 бажыңчы 5-ки квар-тиразында чурттап турар хамазы Мария Андреевна Кутянина ол-ла бажында чурттап турар хамазы Петр Васильевич Чекирестеин чар-чууунда чурттап турар хамазы Ук херекти Кызыл хоорайнык улус судунга көөр.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕСИ: Кызыл, Шетиникин кудумчузу, бажың № 3 ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторунуң 24-63, редакторунуң орадакчыныкы 35-24, иронанда кылдыныкы 23-54, харысалгалык секретарыныкы болган харысалгалык дежурыныкы 23-35, көдөө ажал-агыл, үлетпүр болган транспорт калдистериниң 25-38, шартыйи-амылрал болган культура-амылрал калдистериниң 37-13, иштики информация кылдыныкы 20-60, чагаа болган совет тургузуп калдистериниң 21-27, литаылаакчыларыкы 22-64, бухгалтерияныкы 31-75, корректорларыкы 21-47. Солун келбей барганда 32-75 телефонче долгаар.

Чыгы № 3304. Культура өргөлелиниң типографиясы.